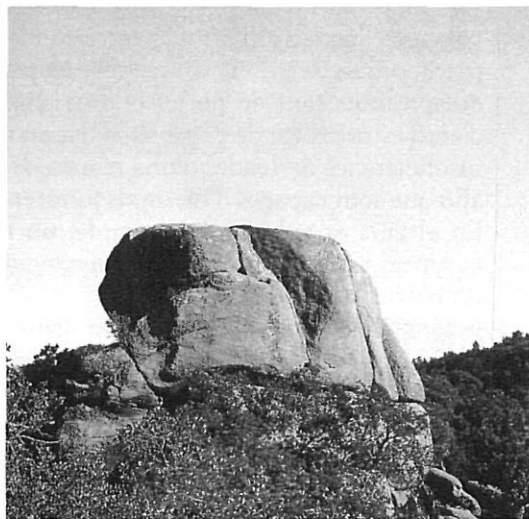
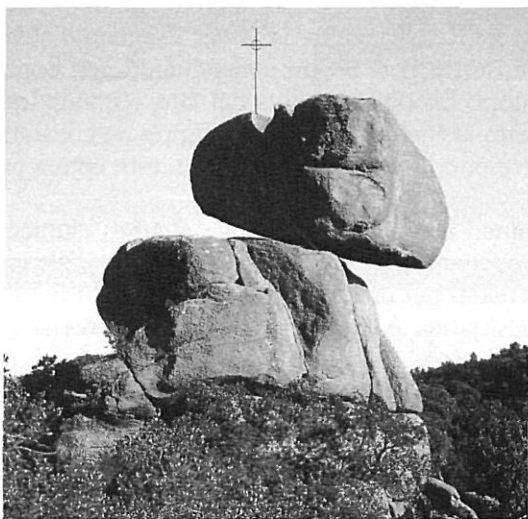

*Pedralta,
abans i després
del 10 de desembre
de 1996.*

L'equilibri de Pedralta

No se sap exactament si Pedralta ve de «pedra alta», de «pedra sobre alta» o de «pedra sobre altra». En documents antics també és coneguda com «pedra sobre pedra». En tot cas, el dia 10 de desembre de l'any passat, Pedralta va deixar de ser sobtadament tot això: va caure de l'escambell i ja no és ni alta, ni sobre alta, ni tan sols sobre altra o sobre pedra. Després de lliscar en un trajecte d'una quinzena de metres, va ser aturada per la vegetació del bosc. Sortosament, no va perdre la integritat, i la creu que tenia clavada al cim va quedar falcada en la posició inicial.

El bloc basculant de Pedralta, situat en el massís de Montclar, a la frontera entre els termes municipals de Sant Feliu de Guíxols i de Santa Cristina d'Aro, era l'exemple més singular i de majors dimensions volumètriques d'entre les pedres oscil·lants de tipus plutònic de la Península Ibèrica: un bloc granític de sis metres de llarg, quatre d'ample i tres i mig d'alt, amb un pes superior a les vuitanta tones. Sostingut sobre una base de deu metres d'alçària, semblava un monument prehistòric, però en realitat era un fenomen de la natura perfectament explicable amb arguments científics.

La inesperada caiguda de la pedra ha provocat un conflicte d'opinions: mentre que uns voldrien restituir-la al seu lloc, d'altres s'inclinen per deixar-la allà on ha anat a raure. Els defensors d'aquesta solució diuen que si la natura va posar la roca sobre l'altra, s'ha de deixar que la natura decideixi on la vol, i que qualsevol acció humana que es faci a partir d'ara serà artificial i desvirtuarà la proesa natural primitiva. Per contra, els partidaris de la restitució argumenten que Pedralta és un símbol que no es pot deixar perdre, i que cal tornar-lo a connectar amb el paisatge de la memòria col·lectiva. En aquest sentit, Josep Vicente ha escrit que Pedralta era «una pedra transcendida, una imatge, una icona», l'objecte de culte d'una devoció laica i ancestral, i que la seva postura precària era el signe d'un arrelat disegni d'equilibri.

Aquest podria ser el gran argument a favor de tornar Pedralta al seu lloc: la necessitat de disposar d'un monument a l'equilibri, en una terra que tan reiteradament ha estat definida com a equilibrada, tant en el terreny geogràfic com en l'econòmic. Una terra que, d'altra banda, ha hagut de fer molts equilibris per mantenir-se enmig dels avatars de la història, i que en els últims anys, amb la febre turística, ha ajudat a equilibrar la balança de pagaments de l'Estat, bo i arriscant-se a trencar l'equilibri propi amb el pes excessiu d'una activitat productiva per damunt de les altres. Ara que economistes i ecologistes han posat de moda l'adjectiu 'sostenible' i el fan servir cada dos per tres, Pedralta hauria de ser també una pedra capaç de sostenir-se –naturalment o artificialment– com el millor símbol públic de la resistència entre forces oposades. Com l'emblema de tot allò que cal fer per tal de garantir la pervivència d'un país que mai no sigui descompensat pel progrés en detriment de la seva dignitat. Un país equilibrat i, si convé, capaç de fer equilibris, però sempre amb el cap tan alt com la mateixa Pedralta.

Rafael Masó i el nombre d'or

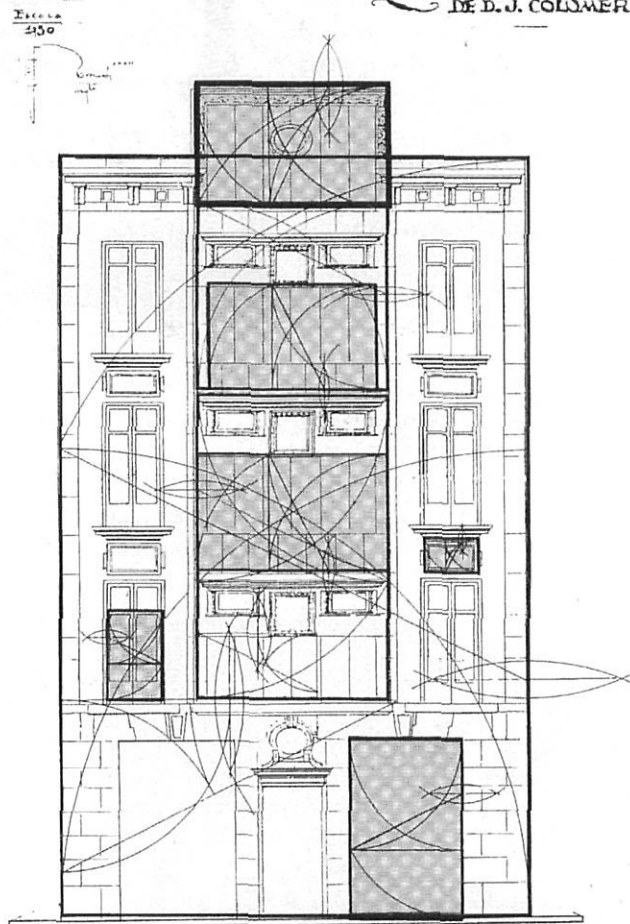
Després del llibre monumental i exhaustiu de Narcís Comadira i Joan Tarrús, sembla que ja no es podia dir res de nou sobre l'arquitecte Rafael Masó. Però heus ací que un estudiant i estudiós gironí, Josep Agustí de Ciurana, ha obtingut un premi de la CIRIT (Comissió Interdepartamental de Recerca i Innovació Tecnològica de la Generalitat) per un treball titulat *El nombre auri i l'obra de Rafael Masó*, editat recentment pel Comissionat per a Universitats i Recerca.

Si deixem de banda la complexa nomenclatura científica, la geometria i les matemàtiques, podrem dir senzillament que el nombre auri és la proporció entre dos segments tals que el petit és al gran com el gran és a la suma de tots dos. El nombre auri, descobert i aplicat pels grecs, va esdevenir la «divina proporció» dels renaixentistes, la «secció àuria» de Leonardo, la «joia geomètrica» de Kepler, la regla universalment acceptada com a cànnon clàssic de la bellesa.

Sovint hem vist aplicada la regla d'or en les grans composicions pictòriques, en el mobiliari i en l'arquitectura. El pintor Pep Colomer n'era un gran admirador i ajudava els amics a descobrir-la a les portes i a les façanes de les cases. Josep Agustí, en la seva recerca, ha tractat de descobrir si Masó la utilitzava i ha començat a trobar proporcions àuries arreu: en la secció transversal i en la planta de l'edifici Athenea, en una caseta exterior de la casa Ensesa, en un armari del dormitori de l'arquitecte... Altres proporcions molt similars les ha localitzat a l'antiga Escola d'Arts i Oficis, al magatzem Ensesa, a la casa de la Punxa i a la farinera Teixidor. Però allà on li ha semblat veure aplicat el nombre auri d'una manera més clara és a la façana de la casa Colomer, a la carretera de Barcelona, entre la plaça del Marquès de Camps i la del poeta Marquina.

Tot i que en aquest edifici s'hi pot apreciar un veritable reguitzell de proporcions àuries, l'autor del treball no gosa assegurar que Masó les utilitzés intencionadament i a consciència. Dubta molt, però, que ho fes només per coincidència o per aproximació natural a la bellesa. L'arquitecte no deixà escrita ni una ratlla sobre la regla d'or, però això no vol pas dir que no la conegués. Al capdavant, la serenitat, la racionalitat i el classicisme propugnats pel noucentisme hi van trobar la seva concreció més perfecta. Va ser Eugeni d'Ors qui fixà així l'ideal del moviment, com una sublimació del modernisme per la via del classicisme: «Per a l'establiment de la nostra civilitat, ens convindria assemblar-nos el suficient a París per començar a pensar en assemblar-nos a Atenes». Va ser un altre gironí com Masó, el poeta Josep Tharrats, qui elogià en els escriptors i artistes de l'època «la impecable plasticitat d'un partenònic fris». Tot lliga, doncs, en l'obra de l'arquitecte, amb l'esperit del seu temps i amb el retrobament de les arrels més profundes: les que connecten amb la Grècia del nombre d'or.

PROYECTO DE REFORMA DE LA CASA N.º 7 CARTES BARRA PROPIEDAD DE D. J. COLOMER.

Projeccions de la proporció àuria sobre el projecte de façana de la casa Colomer de Girona.

NARCÍS-JORDI ARAGÓ